

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR.)
Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: **SOÓTHY GYULA.**
LAPTULAJDONOS
AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ARAK:
Egész évre — — — — — 8 kor
Félévre — — — — — 4 „
Negyedévre — — — — — 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Vizsgák . . .*)

Irta: **Zagyva Mariska.**

Nemde, merev egy szó ez? Csupa sablon. Kegyetlen és ósdi. A régmúltból itt felejtett kínzókamra, szülők, tanítók és gyermekek réme. Ez nem túlzás! Réme.

Most, mikor hetek óta ez a kurta, kéttagú szó uralkodik apák, anyák, testvérek, rokonok, barátok és ellenségek, azaz mindenki lelkén, úgy-e — bátorság kell hozzá szembenézni és megbolygatni a tüzes láva: a vizsga öfelségét!

— Igaz, — rövid egy pár sorban nem lehet ily hatalmas potentáttal szöbe se állni, hisz úgy nálunk, mint a külföldön egész irodalmat teremtett e kurta, füres szöcska pro et contra.

Nem is szándékom ez, csak pár vonásban megrögzitem azt a súlyos, nehéz, szinte mindeneket elfullasztó rettenetes nyomott atmoszférát, amit e hitvány szó kivált, heteken a megkínzott agyaktól, szívekből, lelkekből.

Vasárnap délelőtt van. A népes utcán megyek. Itt-ott diákcsoportok. Fiú és

*) Adjuk e cikket s szölgának hozzá a tanúgy Sz. r. e.

leánytömegek — olyik összeverődve áldogál. Elnézem őket. Riadt, sápadt arcok vegyest lázas, égő pirossal. Kinek milyen a véralkata: kiből mit vált ki az izgalom. Egy sötét és buta félelem, tompa, zsibbadtsága azonban ott ül valamennyi meg-rebbent szemnek tágra merült pupilláján.

Beszédjük fojtott és halk.

Láttam a még pár héttel azelőtt üde arcot, megfönnnyadva, lesoványodva.

Különösen a lányok. Vagy tán ezeknél a változás inkább szembeszökő!

Egy karsú, barna lány csupa vonagló fájdalom. Vagy tizen álltak egymáshoz simulva.

Itt már a vizsga eredményét tárgyalták. A barna, szép lány kifordul s ott az utcán ráborul az idegen emberek poros házafalára és csukló sirástól remeg a szép, finom, karsú teste.

Itt a vizsga, ezeknél a felnőtt lányoknál, fiúknál életbevágó momentum.

S hogy milyen rémesen életbevágó, pár év krónikája megmutatta.

Nemde, döbbenetes, hogy a riadt gyermekszemeket itt-ott tompa pisztolydurranások zárják le mindörökké?

Persze, nagyképi filozófiával ezt is letárgyalják.

Ekzaltált, beteg s több eféle.

Persze, hogy beteg, persze, hogy ekzaltált, megkínzott ilyenkor minden gyerek!

S a beteggel mennyi gyöngédséggel bánik a szeretet! S aztán a turpisság s az alacsonylelkűség mégis-mégis minden évben meghozza a maga mérgezett nyilat: érettségi botrány, felfüggesztett vizsga s több eféle sötét változatban. Persze, egyszer s mindenkorra nem merik felfüggeszteni! Pedig az egész vizsgarendszer megérett már erre.

— A kicsinyeknél mumus ez vagy ires buborék és színes görögtűz. A nagyoknál idegmorzsoló, felesleges izgalom. Mert tény. Gyenge tanuló, az egyetlen vizsgái jó felelet nem ment meg az elbukástól, kitűnő tanulót pedig nem nyomhat hátrább a véletlenül rosszul sikerült vizsgái felelet.

Mért hát az üres hecc, a buta zenebona, az ifjú arcokat lehervasztó zsarnok moloch! Miért az üde és mosolygó arcok tavaszi jókedvébe ez az orvul lecsapó novemberi dér; miért éles döbbenetes sikol-

T Á R C A.

A kath. papság és a keresztény gyermek védelem.

Irta és márc. 11.-én a Szamosújváron tartott koronagyűlésen felolvasta:

KOPATZ CERGELY

Főtisztelendő Koronagyűlés!

Múlt évi koronagyűlésünk alkalmával arra kaptam megbízást, hogy az egész Magyarországon és különösen Erdély-egyházmegyénkben a szervezések alatt álló Keresztény Szeretet Országos gyermekvédő művet tanulmányozzam és ezen tanulmányból kifolyólag a mai napon tegyek javaslatot a f. koronagyűlésnek.

Én ezen igen kedves és kellemes megtisztelő megbízatásnak készséges szívvel teszek eleget, tanulmányoztam az említett művet; — amennyire tudásom engedte belemérültem annak történelmi multjába; etikai, morális, nagy szociális haszna és mélységeibe és ennek eredményét bátor vagyok a f. koronagyűlésnek

tekintettel a rendelkezésemre álló idő rövidségére vázlatos vonásokban bemutatni.

Mindenek előtt megállapítom, hogy a gyermekvédelem és így a keresztény szeretet gyermekvédő műve sem új és ismeretlen intézmény a társadalmi életben. A lényeg, a belső tartalom ugyanaz a mi a régi, csak a forma, a külső ruházat alkalmazkodik a külső környezethez, a társadalmi élet jelen viszonyaihoz, kívánalmaihoz, vagyis ez a mű új ruházatban; új kiadásban jelenik meg előttünk.

Tudjuk, hiszen kézzel fogható mindnapos tény, hogy a gyermek minden időben a család személfénye, a jövődők reménye, a múlt és a jövő összekötő kapcsa; arany lánc volt. Ő érte szenved az anya, mond édes szavakat és viraszt a bölcsönél, küzd, fut, fárad a gyermekekért, elkíséri őt a szenvedések minden fokozatán mint az isteni Mesterünk édes anyja fölséges megindító példája mutatja, el egészen fel a: — Golgothára.

A gyermek bármilyen is legyen — különböző bűnök váltakozzanak lelkében — a szülő előtt a gyermek mégis gyermek és mindenek között a legfőbb és a legelső,

mert az ő léte az emberiség örökös fennmaradásának, a létezés állandó problémájába leli és találja meg magyarázatát.

Mert a lét, a fajfenntartás az emberiség sajátos veleszületett tulajdonsága, azért minden nép és nemzet, melyet a pogányság és habonáság sötétsége el nem vakított s a végletekbe nem sodort, sietett a gyermeket azon pienesztalra emelni, mely ezen létfenntartás érdekeinek a leginkább megfelel.

Az ókor klasszikus iskolái az athénei és a spártai, sőt még állítom a mitológia is, egész tudását és lelkesülését vitte bele a gyermeknevelésbe. Igaz, hogy a sólni és lykurgusi törvények szerint a satnya gyermeket lehányta a Taigetos hegyéről, de ez a keresztény szeretet hiánya volt, melyet a pogány világ Krisztus tanítása elfűt nem ismert, de azzal, hogy gyermekeiről olyan finom és csodálatraméltó pedagógiai érzékkel: — a lélek és a teste való gyöngéd körültekintéssel gondoskodott, olyan lendületet és emelkedést idézett elő, mely a haladás és kultura terén minden kor előtt állandó példánykép és iskola fog maradni.

Mondom, ez a fönséges gondoskodás

Oberbauer A. utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégibb egyházi szerek, ruhák, zászlók, stb. gyára. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

tása a kialudt ifjú életnek; miért a sok álmatlan áttanult éjjelek meddő gyümölcse: a könny, a könny, a könny...

Kapuzáráskor gondoljanak erre, akik az ifjúságot a nemzet virágának szeretik nevezni. Mert biz úgy vizsgáljék után, június végén ez a virág, hej de lehervadt, hej de viharvert!

Pedig tépett virág nyomán, lesz-e termékeny nyár?

Szépén fejlődik katolikus szépirodalmunk.

Irta: Tódor László.

Quot capita, tot sensus klasszikus közmondás örökérvényessége alapján legyen szabad a katolikus szépirodalom megbolygatott kérdéséhez hozzászólanom. Az olvasó dilletáns szemével nézve a dolgot, nem panaszkodhatunk, hogy nincs katolikus szépirodalmunk. Egészen bátran kimerjük írni a katolikus szépirodalom nevet úgy katolikus, mint szépirodalmi szempontból. Ezen szépirod. élő, eleven organumának az „Élet”-et tartjuk, amely teljesen kielégítheti a modern katolikus szépirodalom után sóvárgó olvasóközönség igényeit, de nem a hüpermodernékét vagy a pápánál is katolikusabbakét. A hüpermodernség és a kákán is csomót kereső extrém irányzatok között, mint aranyközéputon halad, fejlődik, erősödik az „Élet” irodalma s hódít egyre nagyobb tért az olvasó közönség között.

Még fiatal, még az annus diskretionishoz el sem érkezett. Még nem járhat egész biztosan saját lábain, még nem gondolkodhatik kizárólag saját fejével, de meg van benne erre a törekvés. Kitzűzött céljától egy hajszálnyira sem tért el, programjától egy jottányit sem engedett — azt azonban ő maga is vallja, hogy a

a testi és lelki erők egyöntetű harmonizálása, fejlesztése és emelése váltotta ki azt a gyakorlati tapasztalatokon alapuló elvet, hogy: ép testben ép lélek: — s az ősi kort az életnek ezen szükséges előfeltételeivel emelte fel az erőt, a bátorságot, a lelkesedést, a megbízhatóságot és a mély vallásosságot, — mely az istenekben való erős hit és meggyőződésben nyert kifejezést, — az emberiség által még soha el nem ért ideális magasságokba.

A keresztény kor társult a görög és római iskolák gyakorlati elveivel — a nevelésben átvette a mi átvethető és jó volt a test fejlesztésére vonatkozólag, — de ezen felül a mi isteni Mesterünkkel, a mi Urunk Jézus Krisztussal mint a legnagyobb gyermekbaráttal és pedagógussal az élni, a gyermekben a lelket tette az erkölcsi élet és szellemi tökéletesedés princípiumává és ezen pedagógia elvvel, mely szokatlanul új és merész hangzású volt a klasszikus iskolák dülledő romjain új irányokat nyitott és jelölt ki a jövőndök fejlődésének. Ő a miket hirdet, a gyakorlati életbe is beleviszi: tehát cselekszik. Az Ő gyermekkor, a szülői ház kedves szép poezisével a munka, a vándorlás fel a templomba, gyönyörű legendás szép kor az emberi tökéletesedés vándorútjain, a hová iskolába járunk el és járunk el másokat is — ha tökéletesek akarunk lenni. Ő mondom cselekszik, hogy példát adjon,

kitűzött céltől még távol van. Vagyis aspirációi ép a gáncoskodások miatt nehezen valósulnak meg. Azonban nagy megnyugvására szolgál az a körülmény, hogy maholnap extra chorom cantat, ki nem az „Élet” berkeiben énekel, szélmalom harcot folytat, ki az „Élet” szépirodalma ellen harcol, mert az úgy irodalmi, mint vallásérköfesi szempontból csak minimusra redukálható kívánságokat hagyhat maga után.

Az olvasó közönség már ma is meg van elégedve az „Élet”-tel. Oly szívesen olvassák az ötödik évfolyamot, ép mint az első — sőt talán... még szívesebben. Nem csupán kíváncsiságból, hanem inkább megértő, érdekelő, szerető lélekkel. Sokan, kik az első számot csupán kíváncsiságból lapozták, szívesrepe várják a vasárnapot, mert az „Élet” coeficiensé lett a vasárnapot megszentelő lélek gondolatai magasztosságának, érzelmi tisztaságának s hangulata emelkedettségének.

Az „Élet” irodalma mindig ünneplő köntösben jár. Ez a köntös nem régi, nem elavult szabású. Új, modern... A régi mértékekkel szakított. Talál, pásszol, a modern ember lelkéhez és ez már nem szabászat, nem mesterség — ez művészet. Avagy kezdem a professionátus katolikus íróval, dr. Bangha Béla jezsuitával, hogy nem művészet-e az „hogy nyelvezetének üde merésztsége és modern eredetisége dacára sincs semmi benne a betegesen erőltetett nyugatizmusból... Nem művészet-e az, hogy ha tárgyát akár a néplélek, akár a modern ember lelkének mélyében keresi is és ha életproblémákat is bogoz, nem szorul rá, hogy ismét modern nyugati mintára lehetetlenségekben s perverzításokban keressen izalmat”.

Nem művészet-e „az erkölcsi felfogása biztossága, tisztasága és komolysága, mely anélkül, hogy frásaiból ordító tenden-

parancsol, hogy megtegyük, midőn ama gyönyörű Jordánparti jelenetben kebelére öleli az ártatlan gyermekeket és így szól az alapjaiban újulni kezdő világhoz: Engedjétek a kisdedeket hozzám jönni, mert ilyeneké a menyeknek országa — és tovább: Ha nem lesztek olyanok mint a kisdedek, nem mentek be a menyeknek országába.

Anyaszentegyházunk és annak áldozatos lelkipásztorai isteni alapítónk után a gyermekszereket, nevelést és védelmet mindig mint elsőrendű hivatásbeli kötelességének tekintette. Maga az Ur anyyala az őrző angyal figyelmeztet ezen hivatásbeli fontos kötelességre először ama nevezetes éjjelen, amikor a kegyetlen Herodes ellen védelmezi az élet veszélyben forgó isteni kisdedet, amidőn megjelenék Józsefnek álmában mondván: Kelj föl, vedd a gyermeket és anyját, és fuss Egyiptomba és maradj ott miglen megmondom neked. Mát. 2, 13. Az isteni Mester parancsolta a gyermekvédelmet és szent példájával szenteli azt meg. Az apostoli kor, majd a szent atyák kora, — a Mester példája után gondos és éber szeretettel őröködik fölőtte, amidőn az alexandriai hitelmező iskolák és a katekumenok intézménye szervezése által intézményesen biztosítja azt korról-korra, nemzedékről-nemzedékre.

Bizonyítékaink vannak, hogy ezt az

ciák merednének ki, egyetlen epizódot, egyetlen ártatlan tréfát se mesél el komoly utógondolatnak látszólag önkéntelen, pedig bizonyonnyal soha nem szándékolatlan felkeltése nélkül...”

Igy jellemzi a jezsuita páter az „Élet” kiadásában megjelent „A zenélő óra” novellák íróját, Toma István és hozzáteszi: „az Élet szépirodalma jó irányban halad, ha a Toma István szépirodalmi irányát követi. Jó irányban mint irodalmi, mint etnikai szempontból...”

És nekünk olvasóközönségnek ez a fontos. Az „Élet” irodalmi joggal pártfogolhatjuk, mert az nemcsak irodalmi izlésünk erősítésére, hanem katolikus felfogásunk és erzsévilágunk mélyítésére is szolgál, mert hisz a katolikus szépirodalom legkiválóbb művelői a Proházkák, az Andor Józsefiek, az Erdős Reneék, a Sik Sándorok s Harsányi Lajosok... mind, de mind az „Élet” emporiumában, kikötőjében rakják ki az eddigelé ki nem aknázott bányából, a keresztény világnézet mélységeiből hozott drága kincseket s keresztény világnézet magaslatairól szedett illatos, színes virágokat. — A katolikus szépirodalom minden fájának, ágának virágát megtaláljuk az „Élet” virágvázájában — még akkor is, ha nem magyar ég alatt nyíltak.

Az „Élet”-tel szemben tehát a modern katolikus szépirodalmat óhajító olvasóközönségnek komolyabb kifogása nem lehet és nincs is.

Még a kritikus Bangha jezsuita is csak azt „a vélemény különbséget tarja fenn az eddigi Élet termékekkel szemben, hogy nem volna épen szükséges akár taktikai okokból is ennyire tartózkodni a speciálisan vallásos és erkölcsi szépirodalmi megérzékítéstől...” (Magyar Kultúra I. évf. 2. sz. 103.) De ennek az oka korántsem a de nobis sine nibis, hanem igenis az,

isten parancsot és velejáró kötelességeket még a katakombák mélyeire is levitte és hivatásszerűen teljesítette. Legánysággal szemben és mindazokkal, kik az erkölcsi izlésből kizököktek — ez a Krisztusi humanus szeretet és gondolkodás a gyermekekről mindig az egyház egyik legerősebb gyegvere volt. Soloni és lykurgusi törvények kiteszik a gyermeket, — a keresztény szeretet felveszi, felneveli, a rabszolgát szabaddá teszi! Krisztusi eszmékből fakadó haterő, a gyermek körül valóságos eszményi harcot vív a gyermeki lélekért is. Szent Benedek, ez a nagy szervező, meditatív erőt a monte Kaszino hegyén szent szabályzatának 59.-ik fejezetét szenteli a gyermeknek és így beleilleszti a gyermekvédelmet a nagy átalakulandó kor akkori szellemébe. Kalananti Szent József, Szalezi Szent Ferenc, Pali Szent Vince, De la Salle Szent János, Don Bosko egy-egy gyönyörű fejezetét írják meg, folytonosan izzó, fejlődő, izmosodó és eredményekben gazdag gyermekmentési munkájukkal a világtörténelemnek.

Azonban főt. Koronagyűlés, anyaszentegyházunk a kívánt eredményt és sikert még mindig nem érte el.

Az utóbbi időben a gyermekvédelem szemmel láthatólag hanyatlott. Ezen bajt az szomorú felfogás idézte elő, mely a gyermeket kikerülhetetlen és alkalmatlan

hogy a katolikus szépirodalom még nem lépett át fejlődési fokának gyerekkorába se, de fejlődése a lehető legjobb kezébe van letéve s azért a legszebb reményekre jogosít. Ha a megkezdett csapáson halad, nem sokára a vele egy világnézetet valló ellenfeleit könnyű lesz megszámlálni, de az olvasóközönségét nem. Hisz nincs még ma se valamire való intelligens ember, aki az „Élet” irodalmát ne ismerné és ne tudná, hogy ez ép kontrája vagy helyesebben ennek kontrája a modern destruktív irodalmi szellemnek, a Nyugatnak az irodalma. Aki nincs az Élettel az a Nyugattal tart.

A pártonkívviek, a dissidensek csak kritizálnak, de programot nem adnak.

Én hiszem, hogy az Élet a katolikus szépirodalmát szomjuhozó olvasóközönsége még nagy megrázkodtatások, megpróbáltatások dacára is kitartana az „Élet” mellett, hisz a modern katolikus szépirodalom az Élet irodalma egygé forrot már a köztudatban. Erős a hitem, hogy nincs hatalom, amely azt szétválassza s talán nem is akarja senki, kinek a katolikus szépirodalom ügye igazán a szívében fekszik és ez ott kell feküdjék, mindnyájunk lelkén, kik tudjuk, hogy nem annyira a tudományos színezetű művek vezetik a népeket, nemzeteket a romlás lejtőre, mint épen a szépirodalmi művek.

Eklatáns példa rá Franciaország.

De a miképen Franciaország megújodását részben a három nagy francia szépirodalmi triumfatosból Bazin, Bordeaux és Bourgettől várják, úgy a keresztény Magyarország restaurációja nyugodtan és biztosan halad az „Élet” hajójában, a Zászlónk és Nagy Asszonyunk csolnákában.

vendégnek tekintette. Hozzájárult ehhez — legyünk őszinték — katolikus oldalon is — a vallási közöny, a családi szentély tisztaságának rohamos hanyatlása; növekedő igények, a fényűzés, a munkátlanság és ezek nyomában a családi és társadalmi nyomor, és mindezek között különösen és nyomatékosan hangsúlyozom a házassági intézmény lazulása.

Midőn így a baj fokozatosan nőtt, a gyermekhalandóság, magtalanlás, elzülések az utcák saráiban, a csatornáknak; a fiatal korak és a gyermek bűnesetek megdöbbentő komoly mérveket kezdettek már ölteni, statisztikusok, államférfiak, bölcselők és mindazok a nemes lelkek, kik égtek az emberiségért és aggodalommal néztek a jövőbe — belátták, hogy a bajt holmi tételes törvényekkel megakadályozni nem lehet, rájöttek, hogy a veszélyt, mely mint futótűz terjed és az emberiséget végpusztulással fenyegeti, csak társadalmilag az összes társadalmi tényezőzők összhangja alapján, csakis az Ur Krisztus tanítása szerint, anyaszentegyházunk szellemében, annak évezredek által kipróbált elveivel lehet orvosolni, és ezen tapasztalatoknak előszele, mintegy bevezetése a gyermekvédelem terén új szociálpolitikai alapokon nyugvó a büntető novella megalkotása is.

A büntető novella és ahhoz kiadott

Katolikus Gyermekvédelem.

„A Keresztény Szeretet Országos Gyermekvédő Műve” egyesület folyó évi július hó 12-én tartotta közgyűlését Esztergomban, a Hercegprimás főméltóságának magas jelenlétében. E közgyűlésen számoltak be az egyházmegyei igazgatók is jelentéseikben munkálkodásuk elért eredményéről.

Mint az erdélyi egyházmegye igazgatója, kötelességemnek tartom e helyen ismertetni a kath. gyermekvédelem helyzetét egyházmegyénkben, hogy lássuk mit tettünk eddig és mivel tartozunk jövőre. Midőn Kegyelmes főpásztoromtól megbízatást kaptam a katolikus gyermekvédelem egyházmegyei szervezésére, első kérésem az volt, hogy körlevélben atyai szavával buzdítsa papjait és tanítóit a mozgalom pártolására, korona- és tanítóegyesületi gyűlések fejtsenek ki szerves működést e téren. A főpásztori szózatra a katolikus gyermekvédelem ügyét lelkesen karolták fel az esperesi kerületek s kettő kivételével csatlakoztak a mozgalomhoz. Amde, mint rendszeren történni szokott, a lelkes elhatározás csak a szívekben kelt s jegyzőkönyvekben maradt, testet ölteni nehezen tud. Az anyagi hozzájárulás és a hitközségi szervezés még mindig ösztönzésre szorul.

A munkafelosztás és könnyebb eljárás szempontjából, minden esperesi kerületből egy megbízott kisegítő közreműködését kértem, mivel az alulakult, tagsági díjak beszedési ügyében érintkezhetem s kik a papság, iskolák, hitbuzgalmi társulatok s a hívek bevonásával folytatnák a vidéki agitációt olyformán, hogy a mai szűkös esztendőkhöz terhet se rójunk a jószívű adakozókra, s az adomány mértéke mindenki által kitölthető legyen. Mit kívánunk tehát? Azt hiszem nincs az egyházmegyé-

igen tág körben mozgó utasítás, vezető szelleme — a mint főt. paptársaim igen bölcsen ismerik azt, hogy a felfedező cselekményt elkövetett gyermekeket és fiatalokúakat nem bünteti — a mint eddig gyakorlatban volt, hanem megmenteni és javítani kell. Törvény e célból négy fokozatot állított fel, 1. a „dorgálás”, mely abban áll, hogy a bíróság nyilvános tárgyaláson az elítélthez ünnepélyes komoly intelmet intéz és figyelmezteti őt, hogy újabb büntetést vagy vétség elkövetése esetében ellene szigorú büntetést fog alkalmazni 1908. XXXVI. t.-c. 19. §.; — 2. „próbára bocsátás” abban áll, hogy a bíróság a fiatal korút ítélhetőzatal nélkül, megfelelő figyelmeztetés után egy évi próbaidőre szigorú szabályokhoz kötött felügyelet mellett feltételesen szabadlábon hagyja 21. §.; — 3. „javító nevelés”, amely esetben a bíróság a fiatal korút rövidebb vagy hosszabb időre az e célra szolgáló állami és az igazságügyminiszter által arra alkalmasnak talált más intézetbe való javító-nevelésre itéli 24. §., és végül 4. „fogház- vagy államfogház büntetés”, mely utolsó fokozatnál is igen sok alkalmat és módot nyújt a szerencsétlen fiatalokú bűnös esetleges javulására.

(Folyt. köv.)

nek papja, ki a kétkorona rendes tagsági díjat ne fizethetné, főképp: ha ellenértékben egy olyan folyóiratot kap, mely a hitoktatás és szentbeszédhez kitünő anyagot szolgáltat. Miért is tisztelettel kérem paptestvéreimet, ne elégedjenek meg a pártoló tagsággal, emeljék azt legalább a rendes fokozatra. Minden plebánia és főkőgyház híveitől legalább akkora összeget gyűjtsenek, a vízkereszti adakozások mintájára. A gyermekvédelem legbuzgóbb és legtevékenyebb apostolai maguk a gyermekek, kik csekély buzdításra örömmel végzik a munkát. Gyermeknapok, előadások, mind bőven kamatozó alkalmak az üdvös cél elérésére. Éppen ezért fölhívást intéztem a lelkészek útján a tanító-egyesületekhez, kértem a vallás-tanárok és hitoktatók támogatását s az öltáregyesületek akcióját mozgattam. Az eredményt mutatja az alábbi rovatos kimutatás:

F. szám	Esperesi kerületek és iskolák	Tagok sz.		Befolyt összeg K. f.	Észrevétel
		alapító	rendes		
1	Alsófehér		11	22	
2	Bányavidék				
3	Barcaság				
4	Nagyszében				
5	Alesik				
6	Felesik		16	32	
7	Erzsébetváros				
8	Gyergyó				
9	Hunyad		12	2 26	
10	Kézdiortbai				
11	Kolozsdoboka	1	33	4 170	
12	Kisküküllő		8	8	
13	Marosi kerület		2	7 16	Utóbb még husz korona érkezett
14	Belsőszolnok				
15	Tordaaranyos		8	16	
16	Udvarhely		1	2	
17	Gy.-fehérvári polg. leányiskola			87 69	
18	Kézdivásárhelyi rk. főgimn. ifjusága			25 80	
19	Sz.-udvarhelyi rk. főgimn. ifjusága			24 50	
20	Esztelneki öltár-egyesület	1		2	

Számok beszélnek, halkan. Minden kezdet nehézséggel jár, éppen ezért reménységgel várom, hogy a hézagos rovatok legközelebb betöltést nyerjenek. Régi idők, régi embereinek szép alapítványai tették lehetővé az erdélyi szegény ifjak nevelését s előhaladását. Ezekben a napokban halomszámba érkeznek folyamodványok alapítványért s a Terézvárházba való fölvételért. Azonban csekély százalék talál meghallgatás és teljesítésre, mert a szegénység és árvaság emelkedésével a jótékonyosság forrásai apadtak s a jelenkor igényei és szükségleteivel szem-

ben az alapítványok összege elégtelennek bizonyul.

Alapítványokat, a mostani nehéz viszonyok között nem tehetünk; de sokan-nak kevés fillére lehetővé teszi, hogy egyházmegyéinkben a katolikus gyermekvédelem talaját erősítsük.

Kevés jóakarát, csekély fáradtság, buzgó felkesedés sokat tehet e téren.

Legújabbban a kolozsvári Szent Antal fiútrivaházai kapcsolatba hoztuk az országos katolikus gyermekvédelemmel. E célra nagy anyagi áldozattal telket és házat vásároltunk. Július hó 1-én tehát az erdélyi katolikus gyermekvédelemnek megnyílik új otthona. Rövid idő igazolja, hogy a nagy munka mélyenjáró alapvetését megtettük és most reményel: de gonddal is nézünk annak fejleménye elé. Az elért eredmény elsősorban egyházmegyéink világi intelligenciájának köszönhető és kiváló elismeréssel igazolhatom, hogy ezen társadalommentésben az ő apostolkodásuk hű munkatársa az egyháznak. Igaza van az „Alkotmány” tudósítójának, midőn azt írja: „Ahol az egyesület megveti lábát, ott fölkarolják, ott értékelik, mert a keresztény világi intelligenciának s a papságnak be kell látnia, hogy ahány lelket tesz az egyesület fehérré, annyit ment meg az anarchisztikus irányzattól.”

Mi erdélyiek intelműl és buzditásul tegyük magunkévá a rákövetkező sorokat:

„Azért ott, ahol még nem karolták fel az egyesületet, gyulladjanak fel mielőbb mellette a lángszívek! A papság vegye a gyermekvédelmet olyan lelki feladatának, mint a beteglátogatást; ne riadjon vissza az első nehézségektől s akkor széles és jól készített út fog vájni a gyermekvédelem keresztény szellemű fejlesztésében.”

Balázs Ferenc,
egyhm. igazgató.

T A N Ü G Y.

Évvégi jelentés.

a vajdahunyadi szentferencrendiek róm. kath. főiskolájáról.

Egy iskolai év terhes munkája után megnyugvó öntudattal várjuk a szűnő őrömeit s az év határkövénel meghatva olvassuk a múlt eseményeit.

Jó napok, rossz idők teltek el, az öröm pohara mellett az ürmös serlegét is felhajtottuk, az elismerés pálmája mellett a meghurcoltatás tövisei is megszurkáltak (a türelmes református pap részéről), ha a dicséret napjánál sütkérezhettünk, a megvetés zuhatagát is kiállottuk (hiszen hát megvetendő minden nemállami tanító, pláne ha csuhát visel), a szülők és tanítók közti egyetértés mellett szembenéztünk a düh csatájával is (mely a legcudarabb ellenségeskedés üszkét dobta az állami és felekezeti iskolák közé) a bizalom és szeretet virágszirmai közt a bizalmatlanság mérges nyilai röpököttek felénk (alaposan tombolt, kapart, rugott és harapott a türelmes ref. pásztor, mert sok református gyerek járt hozzánk). Mindezek dacára örömmel konstatáljuk, hogy

a nevelő oktatás alakai, anyagi és különösen gyakorlati célja megvalósítására irányzott fáradaimaink megtermették a gyümölcsöt.

Összesen 84 gyermek iratkozott be hozzánk, kiket a legnehezebb viszonyok dacára is törekedtünk a nevelő oktatás áldásaiban részesíteni. Erélyesen tiltakozunk azonban azon vád ellen, hogy iskolánk gyarapítására mindenféle vallású és anyanyelvű növendéket toboroztunk volna össze, mert először is senkit sem hívtunk. Hogy a beíratás és iskolázás idejét kihirdettük, ez jogunk és kötelességünk volt. Más vallásuakat is felvettünk, mert úgy tudjuk, hogy az iskola nemzeti érdek, vagyis a magyarság erősítésének tényezője és nem felekezeti ügy.

Hogy minden tekintetben meglegyen a kellő kényelem, új iskolánkat a legmodernebb tanszerekkel és padokkal szereltük fel, melyek közel hétezer korona értékét képviselik.

Hogy a családot és iskolát közel hozzuk egymáshoz, minden hónapban szülői értekezletet tartottunk, melyre mindig nagyszámú és intelligens közönség jelent meg, kimutatva ezzel, hogy az oktató nevelés nagy munkáját nemcsak megérti, de méltányolni is tudja s ha kell, segélykezet ad a tanítónak a magasabb nevelői feladatok megvalósításában.

Törekedtünk a ránk bízott gyermekeknek nemcsak tanítói, de barátai is lenni s a szigorral párosult barátság révén a vallásos, emberbaráti és hazafias érzést ültetni a fogékony szívekbe, mert ismereteket a tudás közvetít, esztétikai eszményt és hangulatot a művészet, de az élet benső tartalmát, azt az erkölcs s hit adja meg. E célból minden vasár- és ünnepnap a kellő felügyelet mellett az Isten házába vezettük őket, hol 1—2 és 3 hangon énekeltek s hogy az utcaszónával szókívta erkölcsöt s később mozgató, hajtóerő gyanánt bevigyék hitüket, örök gondolataikat a közéletnek... törekvéseibe, hogy a nagy nemzeti életnek a hit gondolatával nemcsak alapot, de lendületet is kölcsönözzenek. A másvallásuakat szigorúan köteleztük, hogy saját vallásóráikra s Istentiszteletükre pontosan eljárjanak és a szülői értekezleteken erre külön felhívuk a szülők figyelmét.

A hazafias érzelem ápolására szolgáltak a történelem és földrajz órákon elmondott s a gyermeki lelkülethez szépen szóló történelmi példák s az egyes folyók, városok, várak és romokhoz fűződő regék, mesék és mondák, azonkívül a hazafias ünnepélyek ú. m. 1. októberben az aradi vértanúk; 2. novemberben Erzsébet királyné; 3. decemberben Rákóczi és a kurucok; 4. márciusban a szabadság emlékére tartott gyermekestélyek, melyeken — vallás és nyelvkülönbség nélkül mindig nagy számban vett részt városunk polgársága és intelligenciája, jelét adva annak, hogy fáradtságunkat érdeklődéssel kísérve méltányolni tudja és akarja.

Midőn a díszes palotákban fényugárt hintett a karácsonyfa ága, az iskolába járó összes, különösen a szegénysorsú és árva gyermekeknek is kinyílt az öröm virága. Az iskolakerem karácsonyfa aljában ruha, viruló ágain játék, cukor, alma és gyermekbaráti szeretet integettek.

Az egészségügy az évközben kiüött

járvány mellett is elég kedvező volt. A testezés fejlesztésére szolgáltak a torna és játékorák, melyeken a katonai rendgyakorlatokat elsajátították. A szertornához a játszó udvarra beszereztek 1 nyújtót, 1 gyűrűt és 1 trapézt, 1 nyújtóhíntát, négy mászópóznát és mászó kötelet; a meneteléshez 1 dobót. Minthogy legjobb tornaszor a szabadlevegő össze és tavasszal többször vittük ki növendékeinket a szabadba nemcsak sétálni és játszani, hanem a szabadban tanítani is. A közügyesség elsajátítására a kézimunka órákon kívül saját költségünkön hatheti kézimunka tanfolyamot rendeztünk, melyen a gyermekek sok szép dolgot készítettek. A fámunkából kiállítás rendeztünk, mely igen látogatott volt. A történelem és földrajz behatóbb ismerete céljából szépen sikerült kirándulást rendeztünk a piskii emlékszoborhoz, Petrosényba s a szurduki szorozon át Romániába.

Általában a gyermekek is megféleltek az iskolai rend- és fegyelemnek, a törvényeknek s a tanulásban is kellő szorgalmat fejtettek ki, mit bizonyít az, hogy tanév idején rá voltak szoktatva, hogy minden nap 5—7 óráig tanuljanak, foglalkozzanak.

Mi azon ígérettel adjuk vissza a szülőknek fiaikat, hogy a jövőben még lankadatlanabb buzgalmat fejtünk ki érdekükben. Kezünkben lesz a kormány, mely az igazi erkölcsösség alapján áll a piszkos ár közepette és az erkölcsösség hajóit biztosan igazítja; a ránk bízottakkal pedig megértetjük, hogy „Kenyeret ad, áldást terem a szorgalom hulló gyöngyvel!”

Vajdahunyad, 1913. június 15.

P. Máthé Özséb,
szt. Ferenc r. tanító.

H I R E K.

Béke előadás. Helyi főgimnáziumunkban a közbejött érettségi vizsgálatok folytán a szokásos béke-előadást június hó 14-én tartották meg az intézet tornacsarnokában, ahol az egész tanulóiifjúsághoz alkalmi beszédet intézett L é s t y á n J ö z s e f vallásánár, aki lelkesen fejtegette a világbéke eszméjét s annak létfontosságát, ismertette az eddigi békemozgalmakat s a hágai békekonferenciák üdvös megállapodásait s végül hatásosan reámutatott mindarra, mi a tanulóiifjúságnak teendője ezen a téren.

Új kanonokok. A főpásztor a Beke Antal halálával megüriült örkanonoki stálumra K o r ó d y Péter drt. léptette elő; B a l á z s Ferenc kolozsvár-szentpéteri plebánost székesegyházi esperes-kanonokká, a hegyaljai kerület főesperessé és Gyulafehérvár város plebánosává. — S o ó t h y Gy u l a lelkigazgatót mesterkanonokká, az oltáregyletet, a szentségimádó papok és a missió egyletek egyházmegyei igazgatójává nevezte ki. (X. sz. körlevél.)

A custoszi csata évfordulóját s 150 éves alapítását ülte meg városunk derék 50. gyalogezrede e hó 21., 22., 23. és 24-én változatos programmal. Az ünnep fénypontja 24-én volt a székesegyházban, amikor a főpásztor fényes segédlettel szentmi-

sét mondott 9 órakor, majd magyar és német szentbeszédet intézett a tisztikarhoz és legénységhez; a főpásztor rövid, keresetlen, de annál lelkesebb beszéde nagy hatást keltett. Délben nagy bankett volt a tisztikaszinóban, melyen püspök urunk is résztvett. Délután a vár körül nagy népiünnepély volt. A szakadó eső sok látóvalót elrontott. Különböző lapunk semmiféle meghívót nem kapott.

Tanítók lelkigyakorlata. Püspök urunk a tanítók számára Csíkszeredában rendezett lelkigyakorlatot július 15.-én este 6 órakor kezdődőleg. A befejezése 19.én reggel lesz. A vezetője Szinek Sándor lazarista atya. Jelentkezés Récs János regensnél.

Konkurzus. Papnövelőkbe felvételnél szándékozók felvétele július 2-án, kedden reggel 8 órakor lesz a papnövelőben. Előzőleg 7 órától orvosi vizsgálat.

A ditrói róm. kath. egyházközség új templomát Nagyméltóságú gróf Majláth G. Károly erdélyi püspök úr folyó évi július hó 13-án fogja felszentelni. — Akik a közében (egy teríték ára 6 K) részt óhajtanak venni, ebből szándékukról Barabás Rajmond egyháztanácsi jegyzőt egy levelező-lapon július 6-áig értesíteni szíveskedjenek, mivel a nem jelentkezők részére ebedről nem gondoskodhatunk.

Oltáregyletek és lapjuk ügye. Vettük e sorokat: Latin Oltáregyletünk megbízásából írok. Ugyanis a mai gyűlésünkön fontolóra vettük az O. L.-ban közölt tanácsot s azt határoztuk, hogy minden évben egyszer, egy szentségimádás alkalmával az ilyenkor kitett perselybe gyűlt pénzt, az O. L. fogjuk küldeni. Ugyancsak a Plebánus úr mondotta, hogy talán nem volna-e jó, ha a Ft. Szerkesztő Úr a „Közművelődés”-ben proponálna a többi O. Egyesületeknek is, hogy hasonlóképpen cselekedjenek. Így aztán az Oltáregyletünk sem szenvedne hiányt s a mi kedves Lapunkon is segítve volna. Különböző XI. évfolyamra több új előfizetőt is gyűjtöttünk, úgy, hogy vagy 15-en vagyunk s esetleg szeptemberig még fölzsaporodunk.

Tudnivalók a tanítók lelkigyakorlata körül. 1. Mindenki jelentkezék levelező-lapon Récs János regensnél és pedig július 14 délig bezárólag. Később jelentkezők egyáltalában nem fogadhatók el, miután sok zavar van. Inkább jelezzék valaki és ne jöjjen el, mint jelentkezés nélkül jöjjen. 2. Mindenki tüntesse fel a levelező-lapon, hogy csak tanító gyűléseiben vagy csak a lelkigyakorlatokon vagy mindkettőn részt akar venni. 3. Azok közül, akik csak a tanítói gyűlésen vesznek részt, senki se jöjjen az intézetbe július 14-én este 8 óra előtt, azok közül pedig, akik csak lelkigyakorlatokra jönnek júl. 15. délután 3 óra előtt. A vonatok oly jól közlekednek, hogy mindenki idejéhet a rendes időben. Korábban jöveők sok bajt szoktak csinálni. 4. A lelkigyakorlat este fél 9 órakor kezdődik s attól fogva silentsium. 5. A bekezdő beszéd után senki sem jöhet. 6. A tanítói szövetségi ebédén senki sem vehet részt, sem pap, sem más aki július 14-én délig nem jelentkezett.

Évzáró-vizsgálat. Az állami polgári fiúiskolában az évzáró-vizsgálat június hó 13-án folyt le Nehéz János kir. tanfelügyelő elnöke alatt. A szülők közül

többen megjelentek és nagy érdeklődéssel voltak a felelő növendékek iránt, akik az intézet legelső esztendei munkálkodásáról adtak számot a vizsgálobizottságnak a nagyszámú hallgatóság előtt. A szabadkézi rajzok feltűnést is keltettek, amely körülmény Reithofer Jenő főgimnáziumi tanár, polgári iskolai óraadó, kiváló szakképzettségű és ügybuzgó, lelkiismeretes munkálkodását dicséri. A tanulásban elért előmeneteli eredmény biztosítja polgári fiúiskolánk intenzív továbbfejlődését. A 61 növendék közül 9 bukott meg s ebből is csak kettő osztályismétlésre. Az évzáró-ünnepélyt június hó 15-én tartottuk. Az ünnepélyt megelőzőleg Te Deummal egybekapcsolt isteni tiszteleten vettünk részt a barátok templomában, ahol dr. Koródy Péter székesegyházi kanonok úr celebrált és Gáspár Imre polg. isk. tanár művészi orgonajátéka mellett a Gál—Gáspár—Szekál trió szolgáltatta a szebbnél-szebb énekeket. Egyszerű ünnepélyünkön, nem lévén még saját épületünk, megjelent dr. Roska Miklós úr is, városunk agilis polgármester-helyettese, aki lelkes, eszmékben gazdag beszéddel üdvözölte tanulóifjúságunkat, buzdítva őket a szorgalmas tanulásra, Isten és a haza szeretetére, az ipari és kereskedelmi pályák megkedvelésére. Előzőleg Eötvös igazgató vázolta a letűnt iskolai év fontosabb eseményeit, a tanulási és erkölcsi eredményt és a növendékeket kitarító szorgalomra és becsületes munkára serkentette. Brück Rezső búcsúbeszédet mondott; Csúcs György és Ludvig Mihály szavaltak. Közben a tanulók csinos dalokat énekeltek kettős hangon. A jutalmakat június hó 22-én osztottuk ki a bizonyítványokkal együtt.

Jutalmi díj. A Székely-Társaság két jó tanuló áll. polg. isk. fiúnövendék jutalmazására 10 K.-t juttatott az igazgató kezéhez, amiért ezúton is hálás köszönetet mondunk a nemesszivű Társaságnak.

Intézeti tornaverseny. Az erdélyi róm. kath. Státus gyulafehérvári főgimnáziumának intézeti tornaversenyei mindig nagy érdeklődést keltenek a helyi és közel vidéki társadalomban, amit a június hó 15.-én délután 6 órakor rendezett ezévi tornaversenyen is örömmel tapasztalhattunk, mert az intézet tágas udvara egészen megtelt díszes és előkelő közönséggel. A szép tornadresseszbe öltözött ifjúság osztályonkénti csoportokban, külön a tornakör izmos tagjai, — bevonult a katonai zenekar kísérete mellett, amely a versenyek közben is játszott. A példás rendben végbenemtel felvonulás és tisztelgés után az egész ifjúság festőleg mutató szabadgyakorlatokat végzett. Remek elvezetést nyújtottak a 350-et meghaladó tanulóifjúságnak szabatos testmozdulatai, az erős karoknak és lábaknak ritmikus játéka. Nehéz és mégis precízen véghezvitt gyakorlataival kivált a nyújtón való csapattorna. A rúdugrásban 2.40 méterig vitték föl a magasságot. Kedves látványt nyújtott a kis elemistá tornászoknak, akik főtanhatósági engedéllyel a gimnáziumban a svéd tornát gyakorolták, kis zászlókkal kombinált szabadgyakorlati. Meglepően hatottak a 8 méter hosszú farúddal végzett szabadgyakorlatok is. A vidéki intézetek eredményéhez mérten mondhatni

elsőrangú volt a korlátokon folytatott csapattorna. A megejtett versenyek igazolták a testi nevelések kellő eredményességét. A magasugrásban könnyen bírták ugródeszka nélkül a 160 cm. magasságot, a gyűrűugrásban 5.55 métert ugrottak, a súlydobásban az első 24.8 métert ért el. A versenyek elvégzésével Püspök Urunk tüzte a győztesek mellére a jutalmi érmeket és kiadta a kitüntető okleveleket. Jutalmi ezüstérmét kaptak: Lahni Arnold VII. o., Erdélyi Zoltán VII. o., Biró Gyula VII. o., Maniu Miklós VI. o., Bucsy Ákos V. o., Nagy Dénes VI. o., Braisch János VI. o., Vitos Aladár V. o.; bronzérmét: Demeter János IV. o. t.; ezüstérmét a súlydobásból Gency Lajos VII. o. t. Elismerő oklevéllel kitüntették: Erős Béla VII., Springer Lajos VII., Kézdí Béla VI., Dicu György V., Steffel József V., Suhayda József V., Stolcz György VI., Piláth József IV., Schlett József IV., Lahni Nándor III. és Ürmössy Zoltán III. o. tanulókat. Az elismerő okleveleket Püspök Urunk, Kröpfi János és Michinger Viktor es. és kir. őrnagyok, az intézeti igazgató és a tornatanár írták alá. Az intézeti tornaversenyen bemutatott eredmény fényesen igazolta Bi-hary Béla intézeti tornatanár ügybuzgóságát és megfelelő tanítási eljárását. A tornaversenyen a tornajutalmi alap céljaira önkéntes adományokból befolyt 182.15 K. összeg.

Keresztlevél kerestetik. 1868-ban Kolozsvárt 77 éves korában elhunyt róm. kath. vallású Gróf Nemes János születési helye és ennek alapján keresztlevél kerestetik. Beküldje a keresztlevél rendes díjazásán túl húsz korona jutalomban részesül. Gróf Nemes János Titkári hivatalnál Kunhegyes.

A „Magyarországi Mária-kongregációk Országos Bizottságának” alulírott tagjai tisztelettel tudomására hozzák a magyarországi kongregációknak az Országos bizottság választmánya 1913. június 6-án tartott gyűlésének következő határozatait

I. A választmány alapos tárgyalás után a magyarországi kongregációkat országos kongresszusra hívja össze. A kongresszus összehívását sürgető fő ok azon körülmény, hogy a világon triumfusból körülfáró Mária-kongregáció megalapításának 350-ik évét töltötte be: tehát negyedfélszázados jubileumi évét szenteli.

A kongresszus idejéről 1913. november 9-ikét tűzi ki, amikor a kath. nagygyűlés tartatik. A választmány az országos bizottság művi határozatát, amelynek értelmében a következő kongresszusok október 2-ik vasárnapján tartandók, nem akarja megváltoztatni, de tekintettel az adott kényszerítő körülményekre, a megjelölt időt választotta.

II. A választmány a kongresszus programjának főbb pontjait a közös szentáldozás és a díszgyűlés szervezésében állapítja meg. Egyebekben és a részleges program megszerkesztésére a választmány budapesti tagjait kéri fel.

III. Mivel a „Magyarországi Mária-kongregációk Országos Bizottsága” szervezete még kezdetleges és hiányos, a választmány Resch Aurél dr. bizottsági igazgató urat bizza meg, hogy a szerveze-

tet bővebb kidolgozásban terjessze a kongresszus alkalmával tartandó bizottsági gyűlés elé.

Minden ezen ügyre vonatkozó megkeresés a „Magyarországi Mária-kongregációk Országos Bizottsága” címére küldendő, Budapest, VIII. Mária-utca 25. szám.

Kimondjuk tehát, hogy jubileumi ünnepre készülünk!

A Mária-kongregáció elmúlt 50 esztendője az ébredés korszaka volt. Az új 50 esztendő, amelynek küszöbére léptünk, a nagy küzdelmek korszakának ígérkezik. Ezen korszakban alázta meg — hitünk szerint — a kigyótipró szent Szűz elrendezett táborainak rettenetes seregével az elhatalmasodott, de erkölcselenségében és gazdagában már rothadó sátnai hatalmat.

Rajta tehát! Kongreganista testvérek! Tűzzük ki a szeplőtelen zászlót! Öltözzön minden kongregáció ünnepi mezbe! Jertek a kongresszusra, ahol majd az új korszak nagy küzdelmeire elkészülünk és közösen esküszünk, hogy a szeplőtelen zászlóhoz hűek leszünk.

A gyulafehérvári ev. luth. nőegylet folyó évi június hó 29-én (vasárnap) a városi vígadóban nyári multságot rendez, egybekötte katonazene, tánc és tűzijátékkal. Kezdeté este 8 órakor. Beléptidj: Személyjegy 2 korona, családjegy 5 korona. A tiszt jövedelem jótékony célokra lesz felhasználva. Felülfizetéseket közönnel fogadunk és hírlapilag nyugtázzunk. A multság az időjárásra való tekintet nélkül meg lesz tartva.

Felvétel a Diákokthozba. A József Főherceg védősége alatt álló Általános Egyetemi Segélyegylet által létesített Diákokthozba 100 ingyenes helyre, 5 felülfizetési helyre s a Diákokthoz Pensióba tíz teljes fizetési helyre a kérvények dr. Zsember István elnökhöz címezve (VIII. Őllői-út 22. sz.) július 15-ig nyújtandók be.

Katholikus intézmények címtárának 2. 3 és 4. összevont büszete most jelent meg, tartalmazva a beszercebányai, eperjesi és győri egyházmegyék területén alakult társadalmi szervezeteket. Az Országos Katholikus Szövetség ennek közrebecsátásával is kéri az illetékes tényezőket, hogy az esetleges kiegészítéseket közöljék a katolikus közlőny szerkesztőségével (IV. Ferenciek-tere 7. III. l. I. em. 8.)

Értesítés. Van szerencsém a nemes Erdélyegyházmegye főtisztelendő papságának szíves figyelmét felhívni arra, hogy alattírt cégnél egyházi ruhák és papiöltönyök beszerzését a legutányosabban és legelőnyösebben eszközölheti. Mértékvetel céljából személyesen utazom. Könyvbőség okáért az egyházmegyei zsinat egész ideje alatt Gyulafehérvárt fogok tartózkodni és azok a főtiszt. Urak, kik szükségleteiket nálam óhajtják beszerezni, a papnöveldeben megfognak találni. Egyben azt is bátor vagyok jelenteni, hogy erdélyi megrendelőimnél a nálam vásárolt árúk értékéből 3 százalékot a gyulafehérvári papnövelde részére engedélyezek. Tisztelettel Fleischer János, papiszabó Pécs.

Kérelem. Tisztelettel kérjük az erd. róm. kath. Státus iskoláinak igazgatóit,

hogy az évvégi iskolai értesítők egy-egy példányát ismertetés céljából hozzánk beküldeni szíveskedjenek. — A szerkesztőség.

A királyok udvariassága a pentosság. Polgárember nézve pedig a pentosság kötelesség, és aki azt zavartalanul gyakorolni óhajtja, ne mulassa el Schönwald Imre hírneves óra- és ékszertelepőtől. Pécs, Király-utca egy megbízható, jó, és tetszetős zseborát hozatni. Mindenki, aki ezen lapra hivatkozik, nagy és díszes árjegyzéket kap.

A negyedik egyházművészeti tanfolyam. A negyedik egyházművészeti tanfolyamra amely folyó évi július hó 1—4-ig bezárólag lesz megtartva, már igen szép számban jelentkezték a résztvevők, úgy hogy a kurzus sikere ezidén is biztosítva van. A tanfolyam vezetősége kéri a még résztvenni szándékozókat, hogy a jelentkezéseket minél előbb eszközöljék, nehogy a félégyek kiállítása fennakadást szenvedjen. A tanfolyam hallgatói a Szt. Imre kollégiumban napi hat, tehát összesen huszonnégy koronáért teljes ellátást nyernek. Jelentkezni Fieber Henrik miniszteri referensnél lehet (Budapest, I. Fehérvári-út 15.) A jelentkezésnél nemcsak a lakóhelyet, hanem a kiindulási állomást is fel lehet tüntetni. A tanfolyam programja a következő: Július 1. d. e. 8—10 Fieber Henrik min. referens: Egyházművészet izléstelenségek. 10—12. Nagy Virgil műegyetemi tanár: A keresztény templom fejlődése. D. u. 3 órakor: A Regnum Marianum kápolnájának és Róth Miksa üvegyárának megtekintése. Július 2. d. e. 8—10. Dr. Gaspartz Géza múzeumi ör: Az üvegfestészet. D. u. 3. A lipótmezei elmeegógyintézet kápolnájának megtekintése. Július 3. d. e. 8—10. Lyka Károly a „Művészet” szerkesztője: Stilegység és stiltisztaság. 10—12. Dr. Csány Károly múzeumi igazgató: Egyházi ötvösművészet. D. u. 3. A szépművészeti múzeum megtekintése. Július 4. d. e. 8—10. Dr. Swoboda Henrik p. preláts, a bécsi egyetem volt rektora: A miseruha alakja és reformja. 10—12. Fieber Henrik min. referens: Korszerű egyházművészet.

Mikép védekezünk villámcsapás ellen? Tekintettel a zivatarok közeledő időszakára, egy természetrajzi folyóirat útmutatásokat közöl arra vonatkozólag, hogy a villámcsapás ellen mikép lehet védekezni a legcélszerűbben. A villám útjában rendszeren olyan levegőrétegeket és tárgyakat használ fel pályájának, melyek a lehető legkisebb ellenállást fejtik ki. Ha tehát például házat ér, akkor ércrészeket fog kiválasztani arra, hogy azokon végigfutva a földbe fűrődjék. Már most ott, a hol biztos hatású villámhárító révén nem történt gondoskodás a villámcsapás ártalmatlanná tételére, vihar idejében nem szabad fémtárgyak közelében tartózkodni, s főleg nem szabad ércből készült függőlámpák és csillárok alatt állni. A villám előszeretettel kiválogatja a vidék legmagasabb pontjait, így a templomtornyokat, gyárkérményeket, szélmalomokat s magas fákat. Ezek alatt védelmet keresni végetessé válhat könnyelműség, s évenként nagyszámú ember pusztul el amiatt, hogy zivataros időben fák alá menekül. Ép ily könnyelműség a mezei munkástól, ha ka-

szájával vagy sarlójával a vállán hazasiet, s a kerékpárostól, ha gyors tempóban száguld, mert gépje, mint egyedüli érc-tárgy a mezei úton, erősen vonzza a villámot. A legbiztosabb védelmet mindig a legalacsonyabban fekvő pontok nyújtják, melyek fáktól és fémtárgyaktól távol vannak, s mindenesetre a kisebb baj, ha egy kis megázás árán megmenekülünk az életveszélytől.

A „Kis Pajtás” június 15.-i száma a szokott gazdag tartalommal jelent meg. Különösen kiemelendő G. Miklós Ilona kedves hangú karcolata a döllyfösködő kisleányról, P. Ábrahám Ernő tanulságos meséje, dr. Székely Balázs ismeretterjesztő sikke a hűsevő növényekről, Krónikás nagyapó elbeszélése Hunyadi Jánosról és a szegény leventéről, Ambrózy Ferenc verse a vakációról és „A Szent Szív hónapjára” c. elmélkedés. Ezek mellett sok apróság és tréfás képsorozatok teszik változatosabbá a gazdagon illusztrált számot. A mellékleten Gombos Albin folytatja Hájas Muki robinzonoskodását. A lap egész évi előfizetési ára csak 4 korona. Megrendelhető a kiadóhivataltban: Budapest, VII. Damjanich-u. 50. szám alatt.

KÖZGAZDASÁG.

FELHÍVÁS

a szőlőmoly hernyóinak szedésére!

Amitől rettegni lehetett bekövetkezett. A szőlőmoly oly nagy mértékben lépett fel a gyulafehérvári szőlőkben, hogy az idei termésben máris tekintélyes százalékot leszüretelt.

Ha közös erővel nem védekezünk ellene, csak rövid idő kérdése, hogy a drágán beállított szőlők termése már virágzás alatt elpusztuljon.

Elodáztatatlan teendő az, hogy minden szőlőtulajdonos a szőlőmoly hernyókat a mutatózó fűrőkről szedesse le. Könnyen felismerhető; ahol néhány (4—6) szőlőmoly pókhálószerű anyaggal van összenöve, ott biztosan egy szőlőmoly hernyót találunk.

Ezen hernyókat kell megsemmisíteni, mert ha ezt nem tesszük, a második nemzedék teszi a kész szőlőbogyókat tönkre. Mivel a második nemzedék hernyói már a zöldérésben levő bogyókat fúrja keresztül, amiből önként érthető a nagymértékű szőlőrothadás bekövetkezése az idén; jövő évre pedig sokkal nagyobb vagy teljes lesz a szőlőtermés pusztulása.

1912. évig, amíg a termőszőlők a városi határban csak korlátozott mennyiségben voltak meg, az egyes birtokosok is sikerrel védekezhettek. Ma azonban, miután több szőlő van termésben, az egyes birtokosok védekezése keveset ér.

Ha összeszedjük a hernyókat, megsemmisül a második és későbbi nemzedék, melynek összeszedése drága, de a védekezése biztos.

Siessünk, hogy nagyobb kár ne legyen!

Gyulafehérvárt, 1913. június hó 10-én.

Novák Ferenc,

polgármester.

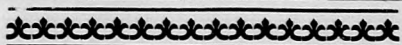
Pályázati hirdetés.

A gyergyóújfalui központi róm. kath. elemi iskolánál egy férfitanítói állásra folyó évi július hó 10-ig pályázat hirdettetik.

I. Javadalmazása: a) államsegélyből 900 korona; b) a községi pénztárból 100 korona; c) kert-illetmény a községi pénztárból 20 korona; d) törvénytörvény szerű lakás.

II. Kötelessége az iskolaszék által megjelölt osztályok tanítása és külön díjazás mellett a faiskola kezelése.

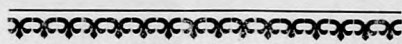
A gyergyóújfalui r. k. iskolaszék.

Templomok, oltárok, szószékek festését és aranyozását elvállalja a legjobb kivitelben és jutányos árban

URBÁNSZKY FÜLÖP műfestő
KOLOZSVÁR, Sörház-u. 2.

Költségvetést, új tervek készítését díjtalanul elvállalom.

Hinger József

asztalos mester Gyulafehérvár
Széchenyi-utca 10. sz., (saját ház) a Jickeli-féle vasraktárral szemben

K épület munkát, festett, mas-
E siv és furnéros butormunkát,
S portálé és boltberendezést,
Z úgyszintén javításokat is el-
I fogad. Szállít és lerak tölgy
T és bükkparketát. Árjegyzék
szerint vendéglői, irodai és
ebédlőszékeket, tükröket mé-
ret szerint. Raktáron tart
minden fajta fakoporsókat is.

Lelküismeretes és pontos kiszolgálás. — Szolid árak.
Tervrajzok díjtalanul készíttetnek.

Fleischer János

(Keresztény katolikus cég.)
egyházi ruha és reverenda szabó
PÉCS, Ferenciek-u. 9.

Évek hosszú gyakorlata képesít a legjobb szabást, minőségű és finoman kidolgozott reverendák és címadák, papi civil öltönyök előállítására. Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. **Mindenemű egyházi ruhák:** casulák, pluvialék velumok, baldachinok, minisztránsruhák zászlók, lobogók, karingek, albák, kehelyruhák stb. készíttetnek.

Nem kell sem Budapestre sem Bécsbe menni. Üzletem **versenyképes** minden pesti vagy bécsi céggel úgy szabászat, mint ár és minőség tekintetében. Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól eszközöltetnek.

Költségvetés és árjegyzék ingyen!
Személyesen is megfigelnek!

o Erdélyi o hegyi borok

Erdély egyik legrégebbi ke-
resztény cégénél ::

Keleti L.

szőlőbirtokos és bor nagy-
kereskedőnél kapható ::

Szászsebes o
o Szeben m.

Ára hektoliterenként:

1912. évi zamatos erdélyi fehér asztalibor K 65.—
1911. évi zamatos erdélyi fehér asztalibor K 78.—
1911. évi marosmenti finom fehér bor, erős K 85.—
1905. évi peccsenyebor, fehér, finom, erős . . K 95.—
Legfinomabb erős erdélyi hegyi fajborok

Ó Rizling, fehér . . .	K 100.—
Ó Som . . .	K 110.—
Ó Muskotály fehér . . .	K 120.—
Ó Burgundi vörös . . .	K 100.—

Megrendeléseket utánvét, hitelképes egyéneknek 3 havi hitel mellett, általam kölcsön adott (vagy megrendelő saját hordójában) 56 literen felüli hordókban teljesíték, mely hordókat 8 héten belül tisztán és sértetlen állapotban bérmentve visszaveszek. 100 literen alóli megrendelésnél az árak literenként 2 fillérrel magasabbak. Postai mintadobozokban 1 decis mintákat darabonként 60 fillér levélbélyeg beküldése ellenében franco küldök. . . Posta és vasút-állomás: **S Z Á S Z E B E S.**

A pécsi 1907. évi orsz. kiállításon az Orsz. Iparegyesület által nagy ezüst éremmel kitüntetve.

Számos évek óta a pécsi székesegyház és sok más plébániái templom viaszgyertya, örökmécs, olaj szállítója.

Alapított 1829-ben.

Telefonszám 424.

KRISZTIAN JÓZSEF és FIA

méhviaszgyertyagyár, méz, fáklya és viasz raktára

PÉCSETT. Főüzlet: Szigeti országút 3. sz.
Fióközlet: Jókai-tér 9. szám.

Ajánljuk a főtiszt. plébános urak becses figyelmébe kitűnő minőségű és az egyház rendelkezésének megfelelő valódi méhviaszból készített templomi és egyéb viaszgyertyáinkat bármily nagyságban és az összeses templomi kellékeket.

Kivánatra árjegyzékünket bérmentve küldjük.

Ruzsinszky Béla

géperőre berendezett
oltárépítő műhelye
PÉCS, MAJLÁTH-U. 25. SZ.

Megbízható katolikus cég!

A pécsi orsz. kiállításon az iparművészeti
társulat által arany éremmel kitüntetve.

Készít és elvállal

mindennemű templom berendezési és fel-
szerelési tárgyak, u. m.:

oltár, szószék, gyóntató-
szék, templompadok,
szentély-korlát és egyéb
felszerelési tárgyak készi-
tését, szállítását, régi
oltárok aranyozását és
átalakítását.

Pontos rajzzal és költségvetéssel
készséggel szolgátok.

Több kisebb méretű vagy több na-
gyobb megrendelésnél személyes
megjelenés.

Lelkiismeretes kiszolgálás!

Több elismerő nyilatkozat!

Püspöki Lyceumi Könyvnyomda

bérlő SCHÄSER FERENC
KÖNYV- és PAPIRKERESKEDÉS. KÖNYVNYOMDA
KÖNYVKÖTESZET — GYULAFEHÉRVÁR.

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát mindennemű irodai
cikkekben, író- és fogalmazványpapirosokban, stb.

Teljes irodaberendezések modern amerikai rendszerben.

Egyházi nyomtatványok

mindig raktáron vannak és azonnal szállíthatók.

Készít Mű- és ujságnymást

különös versenyképes árban

Mindennemű nyomtatványok a modern igényeknek megfelelően.

Minden — bárhol és bárki által hirdetett könyv, zenemű vagy folyó-
irat általam eredeti áron beszerezhető. Árjegyzék és költségvetés ingyen!

Boda József

orgona- és harmonium-építő

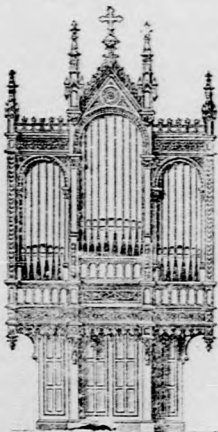
CSIKTAPLOCÁN.

Van szerencsém a főtiszt. papság és m. t.
egyháztanács tudomására hozni, miszerint
orgona- és harmonium-építő

műhelyemet

teljesen ujonnan
rendeztem be, minek
utánna módomban áll a
legnagyobb szabású
orgona-építést is
elvégezni. Bárminemű
javításokat átalakításo-
kat jutányos árban,
pontosan eszközölök.

A n. é. közönség pártfogását
kéri. kiváló tisztelettel

Boda József orgona- és harmonium-építő
CSIKTAPLOCÁN.

ALAPITVA 1898.

ALAPITVA 1898.

Valóban jó

és szépen égő

méhviaszgyertya

4 kilótól kezdve bérmentve
kapható

Dokupil Lajos
viaszgyertya gyárosnál
NAGYLÉVÁRDON.

(Pozsonymezőgye.)

Nagyobb vételnél 15—20%
árengedmény.

rak kilónként:

2-40 K., 3-20 K., 4 K., 5 K., II.